

ROZSTANIA • OBITUARIES

PROF. DR ROMAN MARIAN PACHLEWSKI
(1923–2002)

Dnia 25 marca 2002 r. zmarł prof. dr hab. Roman Pachlewski, człowiek entuzjastycznie służący nauce przez całe życie. Pogrzeb odbył się 28 marca na cmentarzu w Junikowie w Poznaniu.

Roman Pachlewski urodził się 4 sierpnia 1923 roku w Kielcach, w rodzinie inteligenckiej. W 1930 r. został przyjęty do Szkoły Ćwiczeń przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim Męskim im. Stefana Żeromskiego w Kielcach. Od 1936 r. uczęszczał do prywatnego Gimnazjum i Liceum Męskiego im. Św. Stanisława Kostki. Wybuch II wojny światowej przerwał jego naukę po ukończeniu 3-klasy. Podczas wojny uczestniczył w tajnym nauczaniu, jednocześnie pracując przy budowie dróg publicznych, dla uniknięcia przymusowej pracy w Rzeszy Niemieckiej.

W lipcu 1945 r., dzięki zaliczeniu nauki w latach wojny, uzyskał świadectwo dojrzałości w Ogólnokształcącym Liceum w Kielcach. Pozwoliło mu to podjąć w grudniu tego roku studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Studia

ukończył w styczniu 1949 r., uzyskując stopień magistra-inżyniera i wyjechał do Wrocławia, gdzie w lutym 1950 r. zawarł związek małżeński z Jadwigą Frycz, pochodzącą z Kielc, która również ukończyła studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. We wrześniu tego roku podjął pracę, jako adiunkt, na Uniwersytecie Wrocławskim przy Katedrze Fitopatologii Wydziału Rolniczego. Stopień doktora nauk rolniczych otrzymał już w ówczesnej Wyższej Szkole Rolniczej w 1952 r. na podstawie rozprawy pt. „Badania mykotrofizmu siewek modrzewia polskiego i sudeckiego w naturalnych i sztucznych warunkach rozwoju”.

W latach 1951–52 został ojcem dwojga dzieci – Anny i Jacka. W 1966 roku jego żona Jadwiga zrobiła doktorat i współpracowała później z Romanem Pachlewskim. Niestety, zmarła w 1975 r.

Od 1954 r. do przejścia na emeryturę R. Pachlewski był związany z Instytutem Badawczym Leśnictwa. Pracował i kierował Zakładami w Białowieży, Jeziorach koło Poznania oraz w Sękocinie – Las koło Warszawy.

Główne zainteresowania naukowe Romana Pachlewskiego skupiły się na badaniu biologii mikorizy drzew leśnych. Rezultatem wieloletnich doświadczeń było opracowanie metody wykrywania mikorizy. Wspólnie z żoną, po ponad 20 latach, opracowali 150 szczepów (wysobnień) grzybów wyższych, w czystych kulturach, tworzących mikorizy.

Dorobek naukowy Romana Pachlewskiego obejmuje około 70 publikacji, których był autorem lub współautorem. Wśród nich są prace oryginalne, rozdziały w podręcznikach oraz materiały konferencyjne i z sympozjów naukowych. Do ważnych prac monograficznych należą: *Morphologisch-anatomische Studien über eine neue Form der Ektotrophen Mycorrhiza an der gemeinem Kiefer (Pinus silvestris L.) in National Park Białowieża* (1960), *Investigations of Pure Culture of Mycorrhizal Fungi of Pine* (1967), *Quelques remarques concernant les recherches sur les micorhizes ectotrophes du Pin silvestre et sur les champignons de cellesci* (1973) oraz *Grzyby symbiotyczne i mikoryza sosny* (1983), *Badania nad grzybami mikoryzowymi sosny siewek w szkółkach leśnych* (1971), *Studies on Symbiotic Properties of Micorrhizal Fungi of Pine with the Aid of the Method of Mycorrhizal Synthesis in Pure Cultures on Agar* (1974).

W 1967 r. Roman Pachlewski został wyróżniony nagrodą Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN, a w 1985 r. Nagrodą Naukową PAN im. Michała Oczapowskiego. Otrzymał również Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu

Drzewnego” oraz Medal pamiątkowy Instytutu Badawczego Leśnictwa (IBL), z okazji 50-lecia jego istnienia.

Zespół badawczy, którym kierował R. Pachlewski uzyskał dwukrotnie, w latach 1967 i 1975, Dyplomy Uznanie Departamentu Rolniczego USA, a w 1979 r. Nagrodę Dyrektora IBL w konkursie za pracę naukową.

Roman Pachlewski był wieloletnim członkiem Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego, członkiem Komitetu Nauk Leśnych oraz Komitetu Nauk Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN, Rady Naukowej Białowieskiego i Wielkopolskiego Parku Narodowego, IBL oraz Instytutu Dendrologii PAN w Kórniku. W 1992 r. został wybrany na członka Rady Naukowej Amerykańskiego Instytutu Biograficznego, ABI Raleigh USA oraz członkiem honorowym Advisory Council of International Biographical Centre, a jego notę biograficzną oraz wykaz osiągnięć naukowych zamieszczono w brytyjskim *International Who is Who of Intellectuals*.

Roman Pachlewski nie należał do organizacji politycznych, wstąpił natomiast do Związku Zawodowego „Solidarność” w pierwszych dniach jego istnienia i przetrwał w nim przez trudny okres stanu wojennego. Przynależność do tej organizacji uważał za swój obowiązek.

Moje osobiste wspomnienia obejmują okres Jego pobytu we Wrocławiu, wspólne wycieczki, głównie do Białowieskiego Parku Narodowego, mające na celu zbieranie materiału do badań naukowych. W późniejszym okresie wymienialiśmy wizyty-spotkania przy różnych okazjach naukowych lub osobistych. Cechowała je zawsze miła atmosfera, ze względu na pokrewne zainteresowania i Jego poczucie humoru. Cecha ta szczególnie urozmaiciła wspólną wycieczkę do Turcji, gdzie podczas zwiedzania zabytków uzupełniliśmy nasze wiadomości z historii antycznej.

Roman Pachlewski posiadał duszę i wyposażenie naukowca, stale aktywny dążył do poszerzania wiedzy i poznania świata. Miał również szerokie zainteresowania pozazawodowe, interesował się zwłaszcza literaturą piękną, muzyką poważną i historią sztuki.

Roman Pachlewski był wyjątkowo skromny, co należy do rzadkich zalet. O jego licznych wyróżnieniach i odznaczeniach dowiedziałam się dopiero z dokumentów, które zostały u Jego dzieci. Żył w myśl zasady głoszonej przez Jana Pawła II – „przede wszystkim być, a nie mieć” i taki pozostanie w naszej pamięci.

Wanda TRUSZKOWSKA

WSPOMNIENIE O PROFESORZE HENRYKU TELEŻYŃSKIM (1905–1989)

A remembrance of Professor Henryk Teleżyński (1905–1989)

Mińło 12 lat od śmierci Profesora Henryka Teleżyńskiego. Miałem szczęście być Jego bliskim uczniem i pragnę utrwalić w tym wspomnieniu cząstkę wiedzy, jaką o Nim posiadałem.

Tuż po pogrzebie Profesora zobowiązałem się do napisania artykułu o Nim do *Wiadomości Botanicznych*. Po kilku próbach realizacji tego zobowiązania musiałem się wycofać, bo zwyczajna miarka przykładowa do osiągnięć naukowca – publikowany dorobek, zawodziła w usiłowaniu przedstawienia wielkości Profesora. Choć można wymienić kilkanaście prac H. Teleżyńskiego, to należy stwierdzić, że dorobek Profesora to nie publikacje, ale przede wszystkim słuszenie sprawie rozwoju botaniki w Polsce.

Działalność naukowa Profesora w okresach przed – i powojennym różniła się zasadniczo. Przed wojną zajmował się bez reszty pracą badawczą. Był jednym z pionierów badań, które umożliwiły rozpoznanie ciągłości rozwojowej chromosomów (koncepcja chromonemowa) i pierwszym na świecie badaczem, który ciągłość tę potwierdził w obserwacjach vitalnych. W tym okresie był normalnie publikującym naukowcem. Wyniki zawarte w Jego sześciu pracach z tego okresu były omawiane nie tylko w publikacjach